



NORGES HØYESTERETT

Den 4. november 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bull, Falch og Steinsvik i

HR-2022-2132-U, (sak nr. 22-097769SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

A (advokat Thomas Rieber-Mohn)

mot

IOTA AS (advokat Line Voldstad)

IOTA Foundation (advokat Rune Ljostad)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over avvisningskjennelse i sivil sak om opphavsrett til et datamaskinprogram.
- (2) A inngikk i 2015 et samarbeid med B om utvikling av datamaskinprogrammet IOTA som danner det tekniske grunnlaget for kryptovalutaen ved samme navn, IOTA. Samme år ble selskapet IOTA AS stiftet, med B som styreleder og daglig leder. A var ansatt i selskapet for blant annet å utvikle programvaren.
- (3) I oktober 2017 stiftet B og en annen person IOTA Foundation i Tyskland. IOTA AS hadde i april 2017 overdratt rettigheter og teknologi vederlagsfritt til den planlagte stiftelsen. A satt i stiftelsens styre fra sommeren 2018 til sommeren 2019.
- (4) A begjærte 27. juli 2021 midlertidig forføyning mot IOTA AS og IOTA Foundation med krav om stans i angivelige pågående inngrep i hans opphavsrett og ideelle rettigheter til datamaskinprogrammet IOTA i kildekodeformat eller ethvert annet format. Buskerud tingrett avsa kjennelse dagen etter om at IOTA AS og IOTA Foundation pålegges å stanse utnyttelsen av datamaskinprogrammet. Forføyningen ble avsagt uten muntlig forhandling og uten at de saksøkte hadde fått anledning til å uttale seg.
- (5) A tok 12. august 2021 ut søksmål for Oslo tingrett mot IOTA AS og IOTA Foundation med påstand om at de forbys ytterligere bruk av datamaskinprogrammet IOTA, og at avtalen om rettighetsoverdragelse kjennes ugyldig.
- (6) Forføyningssaken ble i september 2021 besluttet overført til Oslo tingrett, og sakene ble forent til felles behandling.

(7) Få dager før muntlig forhandling i Oslo tingrett brakte A nye krav og en ny saksøkt, B, inn i saken. De nye kravene var erstatningskrav rettet mot IOTA AS, IOTA Foundation og B, samt et krav rettet mot B i forføyningssaken.

(8) Oslo tingrett avsa 15. oktober 2021 kjennelse med slik slutning:

«I forføyningssaken (sak 21-128591TVI-TOSL/05):

1. Begjæringen om midlertidig forføyning avvises for så vidt gjelder begge de saksøkte.
2. I sakskostnader i forbindelse med forføyningssaken betaler A kroner 150 000 i sakskostnader til IOTA AS og kroner 250 000 i sakskostnader til IOTA Foundation. Beløpene forfaller til betaling to uker etter at kjennelsen er forkynt.

I hovedsaken (sak 21-112732TVI-TOSL/05):

1. Søksmålet mot IOTA Foundation avvises i sin helhet.
2. Kravet mot IOTA AS om at selskapet forbys ytterligere bruk av datamaskinprogrammet IOTA (påstanden punkt 1) og kravet om at avtalen fra 2017 om overdragelse fra IOTA AS til IOTA Foundation er ugyldig (påstanden punkt 2) avvises.
3. I sakskostnader i forbindelse med hovedsaken betaler A kroner 150 000 i sakskostnader til IOTA AS og kroner 250 000 i sakskostnader til IOTA Foundation. Beløpene forfaller til betaling to uker etter at kjennelsen er forkynt.»

(9) I kjennelsen tok tingretten ikke stilling til om forføyningssaken og hovedsaken skulle fremmes mot B eller om erstatningskravene i hovedsaken skulle fremmes mot IOTA AS. Retten mente at den ikke hadde tilstrekkelig informasjon for å avgjøre dette, og viste også til at kravene ennå ikke var forkynt for de saksøkte.

(10) A anket kjennelsen. IOTA AS og IOTA Foundation anket over tingrettens sakskostnadsavgjørelse.

(11) Borgarting lagmannsrett avsa 16. mai 2022 kjennelse med slik slutning:

«I hovedsaken:

1. Tingrettens kjennelse oppheves hva gjelder avvisningen av erstatningskrav mot IOTA Foundation
2. For øvrig forkastes anken.
3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A 120 000 – etthundreogtjuetusen – kroner til IOTA Foundation innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

4. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A 63 282 – sekstitretusentohundreogåttito – kroner til IOTA AS innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.
5. I sakskostnader for tingretten betaler A 214 000 – tohundreogfjortentusen – kroner til IOTA AS innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

I forføyningssaken:

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A 90 000 – nittitusen – kroner til IOTA Foundation innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.
3. I sakskostnader for tingretten betaler A 250 000 – tohundreogfemtitten – kroner til IOTA Foundation innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.
4. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A 20 000 – tjuetusen – kroner til IOTA AS innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.
5. I sakskostnader for tingretten betaler A 70 000 – syttitusen – kroner til IOTA AS innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.»

- (12) Lagmannsretten var altså enig med tingretten, bortsett fra at lagmannsretten mente at tingretten ikke hadde noe bedre grunnlag for å ta stilling til om erstatningskravet mot IOTA Foundation skulle fremmes, enn den hadde for erstatningskravet mot IOTA AS og kravene mot B. Tingrettens avgjørelse ble derfor opphevet for så vidt gjaldt avvisningen av erstatningskravet mot IOTA Foundation, slik det fremgår av punkt 1 i slutningen i hovedsaken.
- (13) A har anket kjennelsen til Høyesterett, med unntak av domsslutningen punkt 1 i hovedsaken. Anken gjelder rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen. A har i korte trekk anført:
- (14) Lagmannsretten har tolket åndsverkloven § 78 om forbud mot inngrep og andre overtredelser av loven feil når den har lagt til grunn at det i tillegg må foretas en vurdering etter tvisteloven § 1-3.
- (15) Innenfor sitt virkeområde regulerer åndsverkloven § 78 spørsmålet om rettslig interesse på en uttømmende måte som *lex specialis*. Tvisteloven § 1-3 kommer bare inn dersom det nedlegges påstand om fastsettelsesdom for at de aktuelle handlingene er rettsstridige, fordi et slikt søksmål faller utenfor anvendelsesområdet for åndsverkloven § 78.
- (16) De kravene til søksmålsinteresse som følger av åndsverkloven § 78, er oppfylt for As krav om dom for at IOTA AS skal avstå fra enhver ytterligere tilgjengeliggjøring og eksemplarfremsending av datamaskinprogrammet i ethvert format. Dermed er det også klart at A har rettslig interesse i sitt krav om en slik forbudsdom mot IOTA Foundation, selv med den tolkning av Lukanokonvensjonen artikkel 6 nr. 1 som lagmannsretten feilaktig legger til grunn, og i sitt krav om midlertidig forføyning både mot IOTA AS og IOTA Foundation.
- (17) Lagmannsrettens avvisning av søksmålet er videre basert på feil bevisbedømmelse når lagmannsretten kommer til at det ikke er virksomhet i IOTA AS i dag. Det følger av dokumentbevis at det fortsatt er relevant aktivitet i selskapet.

- (18) Endelig har lagmannsretten tolket Luganokonvensjonen artikkel 6 nr. 1 feil når den har kommet til at bestemmelsen ikke gir grunnlag for å trekke IOTA Foundation inn i søksmålet i Norge mot IOTA AS når søksmålet mot IOTA AS avvises. Det følger av rettspraksis fra EU-domstolen at subjektiv kumulasjon etter denne bestemmelsen ikke avhenger av om søksmålet mot den av de saksøkte som har hjemting der saken anlegges, blir avvist under henvisning til nasjonale prosessregler, så lenge vilkårene i bestemmelsen om tilstrekkelig nærhet mellom kravene er oppfylt. Nærhetskravet er oppfylt i denne saken, og det samme gjelder vilkåret som er oppstilt i rettspraksis, om at det må være en viss grad av sannsynlighet for at saksøkeren har et slikt nært forbundet krav mot saksøkte her i landet, IOTA AS, som han hevder å ha.
- (19) Det følger videre av norsk høyesterettspraksis og rettspraksis fra EU-domstolen at artikkel 6 nr. 1 kan påberopes også av saksøkere med bosted i tredjeland.
- (20) De avledede ankene fra IOTA AS og IOTA Foundation mot lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse må avvises, eller sakskostnadsavgjørelsen opprettholdes.
- (21) A har nedlagt slik påstand:

«I hovedsaken (21-112732-TVI-TOSL/05):

1. Prinsipalt:

Søksmål mot IOTA AS og søksmål mot IOTA Foundation tillates fremmet hva gjelder krav om forbud mot ytterligere tilgjengeliggjøring og eksemplarframstilling av datamaskinprogrammet IOTA.

2. Subsidiært:

Punkt 2 i slutningen for hovedsaken i lagmannsrettens kjennelse oppheves.

3. Atter subsidiært:

Søksmål mot IOTA Foundation tillates fremmet hva gjelder krav om forbud mot ytterligere tilgjengeliggjøring og eksemplarframstilling av datamaskinprogrammet IOTA.

4. Atter, atter subsidiært:

Punkt 2 i slutningen for hovedsaken i lagmannsrettens kjennelse oppheves hva gjelder avvisningen av søksmålet mot IOTA Foundation med krav om forbud mot ytterligere tilgjengeliggjøring og eksemplarframstilling av datamaskinprogrammet IOTA.

5. For alle tilfeller:

A tilkjennes sakskostnader for samtlige instanser.

I forføyningssaken (21-128591TVI-TOSL/05):

1. Prinsipalt:

Begjæring mot IOTA AS og begjæring mot IOTA Foundation tillates fremmet hva gjelder krav om forbud mot ytterligere tilgjengeliggjøring og eksemplarframstilling av datamaskinprogrammet IOTA.

2. Subsidiært:

Punkt 1 i slutningen for forføyningssaken i lagmannsrettens kjennelse oppheves.

3. Atter subsidiært:

Begjæring mot IOTA Foundation tillates fremmet hva gjelder krav om forbud mot ytterligere tilgjengeliggjøring og eksemplarframstilling av datamaskinprogrammet IOTA.

4. Atter, atter subsidiært:

Punkt 1 i slutningen for forføyningssaken i lagmannsrettens kjennelse oppheves hva gjelder avvisningen av begjæringen mot IOTA Foundation med krav om forbud mot ytterligere tilgjengeliggjøring og eksemplarframstilling av datamaskinprogrammet IOTA.

5. For alle tilfeller:

A tilkjennes sakskostnader for samtlige instanser.»

- (22) *IOTA AS* har i det vesentlige anført følgende:
- (23) Saken reiser ikke prinsipielle eller uavklarte rettsspørsmål og bør nektes fremmet.
- (24) Åndsverkloven § 78 kan ikke tolkes slik at den uttømmende regulerer spørsmålet om rettslig interesse i å få forbudsdom. Tvisteloven § 1-3 kommer også til anvendelse, her som ved fastsettelsesdom for at handlingen er rettsstridig.
- (25) A har ikke rettslig interesse i en forbudsdom mot *IOTA AS*. En slik dom vil ikke ha noen betydning for hans rettsstilling. Det er ikke noe som tilsier at *IOTA AS* vil gjenoppta virksomheten som ble avvirket for fem år siden, og de relevante rettighetene er overført til *IOTA Foundation*. De nye tilbudte bevisene tilsier ikke at lagmannsrettens bevisbedømmelse var feil da den la til grunn at *IOTA AS* utelukkende ble holdt i live for å kunne forfølge eventuelle krav mot *IOTA Foundation*.
- (26) Videre inngis det avledet anke mot lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse. *IOTA AS* har gjort sitt ytterste for å begrense egne sakskostnader, men As saksanlegg har likevel påført selskapet betydelige kostnader som det er rimelig at det får erstattet fullt ut.
- (27) *IOTA AS* har nedlagt slik påstand både i hovedsaken og forføyningssaken:
- «1. Anken nektes fremmet.
 2. Subsidiært: Anken forkastes.
 3. For begge tilfeller: *IOTA AS* tilkjennes sakskostnader.»
- (28) *IOTA Foundation* har i det vesentlige gjort gjeldende de samme anførsler som *IOTA AS* om tolkningen og anvendelsen av åndsverkloven § 78 og forholdet til tvisteloven § 1-3.
- (29) Etter *IOTA Foundations* syn har videre lagmannsretten tolket Luganokonvensjonen artikkel 6 nr. 1 riktig. EU-domstolens rettspraksis, som gjelder andre situasjoner, kan ikke forstås slik at A skal ha rett til å trekke *IOTA Foundation* inn i et søksmål i Norge som må avvises mot den ankersaksøkte, *IOTA AS*. Som et unntak fra hovedregelen om saksanlegg i saksøktes bostedsland må artikkel 6 nr. 1 tolkes snevert. Hverken kravet til nærhet mellom kravene mot den ankersaksøkte og den utenlandske saksøkte, eller vilkåret om en viss grad av sannsynlighet for at den ankersaksøkte har et slikt krav, er oppfylt.

- (30) A kan for øvrig under enhver omstendighet ikke påberope seg Luganokonvensjonen fordi han er bosatt i et tredjeland, Belarus, og derfor, ifølge Høyesteretts praksis, ikke kan påberope seg rettigheter etter konvensjonen.
- (31) Også IOTA Foundation har inngitt avledet anke mot lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse. Som utenlandsk saksøkt har det vært nødvendig for IOTA Foundation å nedlegge betydelige ressurser i saken. Selv om den foreløpig har vært avgrenset til spørsmålet om avvisning, er dette spørsmålet så nært knyttet til sakens realitet at det har vært nødvendig å utrede også den siden av saken i betydelig grad allerede nå. IOTA Foundation må derfor få erstattet sine sakskostnader fullt ut.
- (32) IOTA Foundation har nedlagt slik påstand:

«I hovedsaken:

1. Anken nektes fremmet.
2. Subsidiært: Anken forkastes.
3. For begge tilfeller: A dømmes til å erstatte IOTA Foundations sakskostnader.

I forføyningssaken:

1. Anken nektes fremmet.
2. Subsidiært: Anken forkastes.
3. For begge tilfeller: A dømmes til å erstatte IOTA Foundations sakskostnader.»

- (33) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (34) Anken er en videre anke over kjennelse som avviser en sak fra tingretten fordi saken ikke hører under domstolene. Ankeutvalget har da full kompetanse, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav a.
- (35) Ankeutvalget forstår anken fra A slik at han ikke angriper tingrettens og lagmannsrettens avvisning av søksmålet mot IOTA AS og IOTA Foundation for så vidt gjelder kravet om dom for at avtalen av 4. april 2017 om overdragelse av rettigheter til datamaskinprogrammet fra IOTA AS til IOTA Foundation er ugyldig. Det er ikke fremsatt noen anførsler i As anke til Høyesterett om dette spørsmålet, og påstanden om at hovedsaken og forføyningssaken fremmes, er avgrenset til å gjelde krav om forbud mot ytterligere tilgjengeliggjøring og eksemplarfremstilling av datamaskinprogrammet IOTA.

Åndsverkloven § 78

- (36) A har for det første anført at lagmannsretten har tolket åndsverkloven § 78 feil når lagmannsretten også har anvendt tvisteloven § 1-3 på spørsmålet om søksmålet hans mot IOTA AS skal fremmes.
- (37) Det er åndsverkloven § 78 første ledd som her er relevant. Bestemmelsen lyder slik:

«Den som har gjort inngrep i en annens rett eller på annen måte overtrådt denne loven, eller som har medvirket til det, kan ved dom forbys å gjenta handlingen. Den som har gjort vesentlige forberedelsestiltak med sikte på å utføre en handling som vil utgjøre en overtredelse, eller som på annen måte har opptrådt slik at det er særlig grunn til å frykte at vedkommende vil overtre loven, kan ved dom forbys å gjennomføre handlingen.»

- (38) I spesialmotivene til bestemmelsen i Prop. 104 L (2016–2017) side 338 er det uttalt følgende om bestemmelsen:

«Bestemmelsen er ny. Den regulerer adgangen til å avsi dom som forbyr noen å gjenta eller å gjennomføre en overtredelseshandling, eller å gjenta en medvirkningshandling (forbudsdom). Adgangen til å avsi forbudsdom er ikke uttrykkelig regulert i åndsverkloven. Det følger imidlertid av bestemmelsene om rettighetenes innhold sammenholdt med alminnelige prosessregler at det kan nedlegges forbud ved inngrep i rettigheter etter loven og, i visse situasjoner, ved forestående inngrep. Bestemmelsen om forbudsdom er tatt inn i åndsverkloven for å synliggjøre denne sentrale sanksjonen i loven. Den klargjør videre når det kan nedlegges forbud overfor noen som har bidratt til en annens overtredelse og mot forestående overtredelse. Departementets alminnelige merknader finnes i punkt 7.2.5.

Paragrafen regulerer adgangen til å avsi fullbyrdsdom. Dommen kan fullbyrdes etter reglene i tvangsfullbyrdsloven § 13-16. Det kan også nedlegges forbud i form av fastsettelsesdom. Grensene for adgangen til å oppnå fastsettelsesdom ved overtredelse og forestående overtredelse, vil på samme måte som i dag bero på en tolkning av tvisteloven § 1-3 sammenholdt med reglene i åndsverkloven om rettighetenes innhold.»

- (39) Det fremgår av dette at adgangen til å kreve forbud mot inngrep i rettigheter etter loven ikke er ny. Den fulgte tidligere av den daværende åndsverklovens bestemmelser om rettighetenes innhold sammenholdt med de alminnelige prosessreglene – altså ikke minst den sentrale bestemmelsen om kravet til rettslig interesse i tvisteloven § 1-3. Hensikten med å ta bestemmelsen inn i loven var å «synliggjøre denne sentrale sanksjonen». Dette taler for at det ikke var hensikten å endre de alminnelige prosessuelle betingelsene for når slike søksmål kan anlegges. I så fall hadde det vært naturlig å kommentere dette nærmere i forarbeidene.
- (40) Den type forbudsdom som åndsverkloven § 78 regulerer, er en form for fullbyrdsdom. Adgangen til å kreve fastsettelsesdom følger dermed fortsatt av åndsverklovens alminnelige rettighetsbestemmelse sammenholdt med tvisteloven, slik det også påpekes i sitatet fra forarbeidene. Det er ikke naturlig å lese denne påpekningen antitetisk, som et indirekte utsagn om at tvisteloven § 1-3 ikke lenger skulle ha noen betydning for den type søksmål som faller innunder åndsverkloven § 78.
- (41) De vilkårene som åndsverkloven § 78 første ledd oppstiller, særlig i annet punktum, gir riktignok anvisning på vurderinger som i hovedsak vil falle sammen med de vurderingene av rettslig interesse som må foretas etter tvisteloven § 1-3 ved denne type søksmål. Som denne saken illustrerer, kan man imidlertid, etter å ha anvendt vilkårene i § 78, stå igjen med tilfeller der det reelt sett ikke er et aktuelt behov for en forbudsdom. Åndsverkloven § 78 tar for eksempel ikke høyde for at det – slik tingretten og lagmannsretten har lagt til grunn i dette tilfellet – ikke lenger er noen relevant virksomhet i den juridiske personen som er saksøkt, og dermed heller ingen aktuell fare for at saksøkte skal begå de rettighetskrenkelsene som det kreves forbud mot. Det er vanskelig å se noen grunn til at det likevel skal kunne kreves forbudsdom, når det ellers ikke hadde vært mulig, og heller ikke var mulig før den någjeldende åndsverkloven ble vedtatt.
- (42) I sitatet fra spesialmotivene er det vist til proposisjonens punkt 7.2.5. Diskusjonen der av formuleringen i første ledd annet punktum er primært knyttet til i hvilken grad det skulle være mulig å få forbudsdom selv om den dommen retter seg mot, ennå ikke hadde overtrådt grensen for straffbart forsøk. Departementet ville ikke oppstille et slikt vilkår. På side 272 i

proposisjonen er valget av ordlyd i annet punktum begrunnet med at «[n]år det er overhengende fare for at noen vil komme til å begå en overtredelse, bør forbud kunne nedlegges uavhengig av om vedkommende vet eller burde vite at handlingen vedkommende tar sikte på å gjennomføre, vil utgjøre en overtredelse.» Formuleringen i sitatet fra spesialmotivene til § 78 ovenfor om at bestemmelsen, ved siden av å synliggjøre sanksjonen, «klargjør ... når det kan nedlegges forbud», må leses i lys av dette. Forholdet til tvisteloven § 1-3 er ikke diskutert i punkt 7.2.5.

- (43) Ankeutvalget er etter dette kommet til at lagmannsretten har lagt en riktig forståelse av åndsverkloven § 78 til grunn når den derunder har anvendt begrensningen i tvisteloven § 1-3, som innebærer at en forbudsdom må ha aktuell betydning for partene.

- (44) A har også anført at lagmannsrettens bevisbedømmelse er feil. Det hevdes å være uriktig at det ikke lenger er noen relevant virksomhet i IOTA AS, og dermed heller ingen aktuell fare for at de handlingene som det kreves forbudsdom mot, vil bli utført. Lagmannsretten skriver om dette:

«IOTA AS er registrert i Foretaksregisteret, men det er opplyst at det ikke har vært virksomhet i selskapet etter 2017. Den eneste virksomheten i selskapet i dag er knyttet til denne rettssaken. A hevder ikke at IOTA AS har brukt IOTA-teknologien etter 2017, men han mener han har rettslig interesse i å få dom for forbud for å unngå at dette skjer i framtiden.

...

Av de to saksøkte under dette påstandspunktet er det i dag bare IOTA Foundation som driver virksomhet med IOTA-teknologien. A har, etter det lagmannsretten oppfatter, ikke bestridt at det ikke er virksomhet i IOTA AS i dag. Han har heller ikke vist til konkrete forhold som tilsier at det er sannsynlig at IOTA AS vil gjenoppta sin virksomhet og igjen ta i bruk IOTA-teknologien. Dette tilsier at han ikke har aktuell interesse i å få dom for kravet i påstanden punkt 1.»

- (45) I anken til Høyesterett anfører A at det ble bestridt at det ikke er virksomhet i IOTA AS i dag. For å underbygge anførselen om virksomhet har han overfor ankeutvalget for det første fremlagt IOTA AS' årsregnskap for 2020, som viser at det er eiendeler i selskapet. Etter ankeutvalget syn viser imidlertid ikke det at lagmannsrettens bevisbedømmelse er feil når den har kommet til at det i dag ikke er annen aktivitet i selskapet enn det å forsvare seg i denne pågående rettssaken. Resultatregnskapet for 2020 viser at selskapet hverken hadde inntekter eller utgifter.
- (46) I tillegg har A vist til et blogginnlegg fra B fra 29. april 2021, der han, slik A forstår det, forutsetter at IOTA AS skal fungere som en «custodian» av verdier som stammer fra det opprinnelige «crowd sale» av IOTA-valuta, for å skulle utbetale slike verdier til investorer som for fremtiden gjør gjeldende krav om utbetaling. I den forbindelse beskriver blogginnlegget også mulige fremtidige rettslige skritt fra IOTA AS overfor IOTA Foundation.
- (47) Til dette har IOTA AS innvendt at det allerede overfor tingretten ble anført fra IOTA AS at muligheten for å forfølge eventuelle krav på selskapets hånd nettopp er grunnen til at IOTA AS ikke er avvirket.

- (48) Ankeutvalget bemerker at det avgjørende for As rettslige interesse i en forbudsdom mot IOTA AS ikke er om det i fremtiden skulle komme til en eller annen form for virksomhet i selskapet, men om det er forhold som indikerer at selskapet vil benytte datamaskinprogrammet IOTA i tiden fremover. Blogginnlegget viser at det pågår en konflikt knyttet IOTA-valutaen mellom IOTA AS og IOTA Foundation, men A har ikke gitt noen forklaring på hvorfor dette tilsier at IOTA AS kan komme til å benytte den omtvistede programvaren.
- (49) Det samme mener ankeutvalget om As pretensjon om at IOTA AS fortsatt besitter eksemplarer av kildekoden og den tilhørende dokumentasjon for denne programvaren.
- (50) Ankeutvalget er etter dette enig med lagmannsretten i at kravet til aktualitet i åndsverkloven § 78 jf. tvisteloven § 1-3 ikke er oppfylt. Anken må derfor forkastes for så vidt den gjelder avvisningen av søksmålet mot IOTA AS i hovedsaken. Følgelig foreligger det heller ikke rettslig interesse i forføyningssaken mot IOTA AS, slik at anken må forkastes også på dette punkt.

Luganokonvensjonen artikkel 6 nr. 1

- (51) A har videre angrepet lagmannsrettens forståelse av Luganokonvensjonen artikkel 6 nr. 1. Denne bestemmelsen lyder slik:
- «En person som har bosted i en konvensjonsstat kan også saksøkes:
- om han er en av flere saksøkte, ved domstolene for det sted hvor en av de saksøkte har bosted, forutsatt at kravene er så nært forbundet at det er ønskelig å forene dem til felles behandling og til felles avgjørelse for å unngå risiko for uforenlige avgjørelser som en følge av separat behandling;»
- (52) Hjemting for IOTA AS er i utgangspunktet Buskerud tingrett, men siden saken gjelder inngrep i rettigheter etter loven, følger det av åndsverkloven § 85 at saken må anlegges for Oslo tingrett, som er tvungent verneting for hele landet i slike saker. Luganokonvensjonen artikkel 6 nr. 1 krever at saken mot den ankersaksøkte skal anlegges der denne «har bosted». Konvensjonen gir imidlertid ingen føringer for hvor store de nasjonale rettskretsene kan være, eller noe forbud mot at enkelte sakstyper sentraliseres til visse domstoler. Slik ankeutvalget ser det, er dermed vilkåret om at saken mot den ankersaksøkte, IOTA AS, må anlegges der denne «har bosted», oppfylt i dette tilfellet.
- (53) Det sentrale spørsmålet blir etter dette om kravene mot IOTA AS og IOTA Foundation er så nært forbundet at det er ønskelig å forene dem til felles behandling og felles avgjørelse for å unngå risiko for uforenlige avgjørelser som en følge av separat behandling. Lagmannsretten har avvist søksmålet mot IOTA Foundation med følgende begrunnelse:
- «Denne bestemmelsen er ikke anvendelig fordi As krav mot IOTA AS om forbud mot bruk av programmet er avvist. Felles behandling av kravene mot IOTA AS og stiftelsen er da uansett ikke aktuelt.»
- (54) Det er riktig at når søksmålet mot IOTA AS avvises, er det heller ingen fare for at det i denne saken skulle bli avsagt en dom mot selskapet som er i strid med dom om kravene mot IOTA Foundation i en sak anlagt i en annen konvensjonsstat. Sett i lys av EU-domstolens stadige understrekning av at de særlige vernetingsreglene i Luganokonvensjonen kapittel II avsnitt 2

må tolkes strengt fordi de er unntak fra konvensjonens hovedregel om saksanlegg i den saksøktes bostedsland – se for eksempel sak C-103/05 *Reisch Montage* avsnitt 23 – er det i og for seg nærliggende å tenke at artikkel 6 nr. 1 da ikke kan anvendes.

- (55) Imidlertid har EU-domstolen, nettopp i *Reisch Montage*, tolket bestemmelsen annerledes. Saken gjaldt et søksmål anlagt i Østerrike av et selskap med hjemsted i Liechtenstein (*Reisch Montage*) mot en person bosatt i Østerrike og en annen person bosatt i Tyskland. Saken gjaldt tilbakebetaling av gjeld som personen i Østerrike hadde til *Reisch Montage*, og som personen i Tyskland hadde kausjonert for. Østerrikske domstolars kompetanse i saken mot personen i Tyskland berodde på artikkel 6 nr. 1 i EUs rådsforordning 44/2001, tilsvarende Luganokonvensjonen artikkel 6 nr. 1. Personen i Østerrike var allerede slått konkurs ved en rettskraftig avgjørelse da saken ble anlagt, og etter østerriksk prosessrett måtte saken mot ham da avvises. Spørsmålet var om dette medførte at artikkel 6 nr. 1 ikke kunne anvendes overfor den saksøkte fra Tyskland. Det fremgår av dommens avsnitt 17 at den tyske regjering i sitt innlegg for domstolen argumenterte omtrent på samme måte som lagmannsretten har gjort i saken her, og det samme gjorde EU-domstolens generaladvokat i sin innstilling i saken.
- (56) EU-domstolen svarte slik på spørsmålet, knyttet til den rådsforordningen som da tilsvarte Luganokonvensjonen:
- «Artikel 6, nr. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at i en situation som den i hovedsagen omhandlede kan bestemmelsen påberåbes under en sag anlagt i en medlemsstat mod en person, der har bopæl i denne medlemsstat, og en medsagsøgt med bopæl i en anden medlemsstat, selv når denne sag i forhold til den førstnævnte sagsøgte er blevet afvist allerede på tidspunktet for dens anlæg på grundlag af nationale bestemmelser.»
- (57) Den omstendighet at saken mot den ankersaksøkte måtte avvises i henhold til nasjonale prosessregler, forhindret altså ikke kumulasjon etter artikkel 6 nr. 1. EU-domstolen begrunner dette i avsnittene 27 og 30 med at artikkel 6 nr. 1 ikke selv inneholder noe vilkår om at det enkelte krav må kunne avgjøres i realiteten, eller, i motsetning til for eksempel det som tilsvarende artikkel 59 i Luganokonvensjonen, noen henvisning til nasjonal rett.
- (58) Som det fremgår blant annet av Rt-2004-981 og HR-2020-1328-A avsnitt 43 følgende, er EU-domstolens praksis en viktig rettskilde når norske domstoler skal ta stilling til tolkningen av Luganokonvensjonen. Etter ankeutvalgets mening bør EU-domstolens syn i *Reisch Montage* derfor legges til grunn ved tolkningen av Luganokonvensjonen artikkel 6 nr. 1. Selv om det ikke er åpenbart at artikkel 6 nr. 1 må forstås på denne måten, bygger EU-domstolens syn på argumenter som også er relevante innen rammen av Luganokonvensjonen. Enhetlig tolkning av traktatbestemmelser om domstolenes internasjonale kompetanse er i seg selv viktig for at bestemmelsene skal oppnå sin hensikt.
- (59) IOTA Foundation har imidlertid fremholdt at EU-domstolen i *Reisch Montage* avsnitt 32 også bemerket at «artikel 6, nr. 1, i forordning nr. 44/2001 ikke kan fortolkes således, at den giver en sagsøger adgang til at anlægge sag mod flere sagsøgte, alene med det formål at unddrage en af disse fra værnetinget i hans bopælsmedlemsstat».
- (60) Slik ankeutvalget forstår EU-domstolens praksis, blir prinsippet om streng tolkning av artikkel 6 nr. 1 og synspunktet om at bestemmelsen ikke må nyttes til slikt misbruk som nevnt i *Reisch Montage* avsnitt 32, forstått som et krav om streng praktisering av kravet til

sammenheng mellom kravene – konneksitet – i bestemmelsen selv. I sak C-98/06 *Freeport* uttalte EU-domstolen i avsnitt 54 at artikkel 6 nr. 1 kommer til anvendelse når kravene mot de ulike saksøkte er konnekse ved saksanlegg «dvs. når det er ønskelig at behandle og påkende dem samtidig for at undgå uforenelige avgjørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig, uden at det i øvrigt er nødvendigt særskilt at fastslå, at kravene ikke alene er fremsat med det formål at unddrage den ene af de sagsøgte hans værneting ved retterne i den medlemsstat, hvor han har bopæl.» I HR-2019-2206-A *Posten-kjennelsen* avsnitt 60–61 slår også Høyesterett fast at det ikke er plass for en misbrukslære når først konneksitetskravet er oppfylt.

- (61) I sak C-539/03 *Roche Nederland* avsnitt 26 fremholder EU-domstolen at konneksitetskravet innebærer at risikoen for innbyrdes uforenlige avgjørelser skal «foreligge i forhold til samme retlige og faktiske situation». Høyesterett har videre i HR-2019-2206-A avsnitt 76 uttalt at det må prøves «om det er en viss grad av sannsynlighet for at saksøkeren har et slikt forbundet krav, rettslig og faktisk, mot den ankersaksøkte som han hevder å ha», for å oppfylle kravet om streng tolkning av artikkel 6 nr. 1.
- (62) Om konneksitetskravet har EU-domstolen i sak C-145/10 *Painer* avsnitt 80 og 81 uttalt at det ikke er et krav at rettsgrunnlaget for kravene mot de ulike saksøkte er identiske, slik at en forskjell i rettsgrunnlag ikke i seg selv er til hinder for at sakene anses å ha samme rettslige grunnlag. Forutsetningen er likevel at de saksøkte kunne forutse å bli saksøkt i hjemstaten til en av dem. Saken gjaldt opphavsrettskrenkelser i form av offentliggjøring av et fotografi uten samtykke fra fotografen. Tilsvarende er uttalt i sak C-352/13 *Cartel Damage Claims* avsnitt 23, som gjaldt erstatningskrav mot flere kjemiske bedrifter som følge av kartellvirksomhet.
- (63) Disse avgjørelsene viser også at det ikke er et krav at rettsvirkningene av avgjørelser som alternativt måtte bli avsagt ved domstolene i ulike land, skal være innbyrdes uforenlige. Det er i utgangspunktet tilstrekkelig at det er en fare for at slike avgjørelser kan bygge på premisser som gjelder samme rettslige og faktiske situasjon, og som er innbyrdes uforenlige.
- (64) EU-domstolens avgjørelse i sak C-366/13 *Profit Investment*, som IOTA Foundation har pekt på i denne forbindelse, tilsier ikke noe annet. Et italiensk selskap hadde der gått til sak for italienske domstoler dels mot utsteder og formidler av verdipapirer, begge med hjemsted utenfor Italia, med påstand om at avtalen var ugyldig, dels mot sitt eget morselskap med krav om erstatning for uforsvarlig selskapsledelse for å ha latt saksøker gå inn på en verdipapirhandel som hadde ledet til konkurs. EU-domstolen uttalte at det ikke er nok at dom i den første saken kunne ha faktisk innvirkning på omfanget av erstatningskravet i den andre.
- (65) Ankeutvalget peker på at kravene om forbudsdom mot IOTA AS og IOTA Foundation begge bygger på en anførsel om at A har opphavsrett til datamaskinprogrammet, og at de to foretakene har krenket denne retten. Selv om både norsk og tysk opphavsrett skulle vise seg å være anvendelig, er begge lands lovgivning tilpasset direktiv 2001/29/EF om harmonisering av visse sider ved opphavsrett og nærstående rettigheter i informasjonssamfunnet. Videre har EU-domstolen på grunnlag av direktivet utviklet et generelt originalitetskrav, som også er relevant i så vel Norge som Tyskland. Utvalget viser til HR-2017-2165-A avsnitt 68. A anfører videre at IOTA Foundation og IOTA AS begge har opptrådt som hovedmenn og hverandres medvirkere ved krenkelsene av hans opphavsrett, rett nok slik at det i det vesentlige synes å dreie seg om IOTA Foundation som hovedmann. As anførsler om IOTA AS' medvirkningshandling er særlig knyttet til avtalen mellom IOTA AS og IOTA

Foundation fra 2017. Videre eksisterer en så nær forbindelse mellom IOTA AS og IOTA Foundation, både på personsiden og med hensyn til produkt, at de to foretakene kunne forutsette muligheten for at de kunne komme til å bli saksøkt sammen. Etter ankeutvalget syns tilfredsstiller dette de krav Luganokonvensjonen artikkel 6 nr. 1 stiller til konneksitet.

- (66) Når det gjelder vilkåret om «en viss sannsynlighet» for at saksøker har et konnekst krav overfor den ankersaksøkte, er det også her kravet om forbudsdom som er relevant, ikke om A måtte ha et erstatningskrav mot IOTA AS eller IOTA Foundation. Ankeutvalget tar utgangspunkt i at dette vilkåret er oppstilt for å gi et visst vern mot at pretensjonene mot den ankersaksøkte primært utformes med sikte på å utnytte artikkel 6 nr. 1 som grunnlag for jurisdiksjon mot de øvrige saksøkte, jf. HR-2019-2206-A avsnitt 71. Hovedregelen er ellers at saksøktes anførsler om realiteten i saken legges til grunn.
- (67) I dette tilfellet blir søksmålet mot den ankersaksøkte avvist. Det innebærer at det allerede av den grunn ikke er noen mulighet for at kravet om forbudsdom mot den ankersaksøkte kan føre frem. Som nevnt må det etter EU-domstolens dom i *Reisch Montage* legges til grunn at avvisning av søksmålet mot den ankersaksøkte ikke i seg selv hindrer at saken fremmes mot de øvrige saksøkte i medhold av artikkel 6 nr. 1.
- (68) Det kan i lys av HR-2019-2206-A likevel spørres det må oppstilles et vilkår ikke bare om at søksmålet hadde en viss sannsynlighet for å føre frem dersom det var blitt fremmet til behandling, men også om at det i alle fall var en viss sannsynlighet for at søksmålet overhodet ville ha blitt fremmet til behandling. Søksmål mot den ankersaksøkte som klart må avvises, kan fremstå som like mye et misbruk av artikkel 6 nr. 1 som søksmål mot den ankersaksøkte uten utsikt til å føre frem i realiteten. *Reisch Montage* taler mot et slikt dobbelt krav – det synes der å ha vært klart at ankersøksmålet måtte avvises – men spørsmålet ble ikke uttrykkelig drøftet. Det er imidlertid ikke nødvendig å ta stilling til problemstillingen i saken nå. Slik ankeutvalget ser det, er spørsmålet om forholdet mellom åndsverkloven § 78 og tvisteloven § 1-3 uansett ikke så opplagt at det ikke en gang var en viss sannsynlighet for at A kunne vinne frem med sitt syn.
- (69) Videre heter det i åndsverkloven § 78:
- «Den som har gjort inngrep i en annens rett eller på annen måte overtrådt denne loven, eller som har medvirket til det, kan ved dom forbys å gjenta handlingen.»
- (70) A har for det første anført at IOTA AS fortsatt selv krenker hans opphavsrett til datamaskinprogrammet IOTA. Denne anførselen er imidlertid ikke nærmere utviklet. For det andre har han anført at inngåelsen av avtalen av 4. april 2017 om overføring av rettigheter fra IOTA AS og IOTA Foundation utgjorde medvirkning til IOTA Foundations senere krenkelser av hans opphavsrett til datamaskinprogrammet. Dette bestrides av IOTA AS og IOTA Foundation. De bestrider imidlertid ikke at avtalen ble inngått, og at IOTA Foundation fortsatt driver virksomhet basert på datamaskinprogrammet som var utviklet av A, selv om programmet anføres å være videreutviklet og heller ikke undergitt As opphavsrett i utgangspunktet. Slik saken er opplyst for ankeutvalget, mener ankeutvalget at det ville ha vært en «viss sannsynlighet» for at avtalen fra 2017 ville bli ansett å utgjøre en medvirkningshandling dersom søksmålet mot IOTA AS var blitt fremmet, og følgelig at A kunne ha vunnet frem med sitt krav om forbudsdom mot IOTA AS.

- (71) IOTA Foundation har videre anført at A, som er bosatt i Belarus og dermed ikke i en konvensjonsstat, ikke kan påberope seg Luganokonvensjonens regler. Det er i denne forbindelse vist til Rt-2012-1951, der Høyesterett kom til at en Singapore-basert saksøker ikke kunne påberope seg Luganokonvensjonen, og dermed unngå en nærmere vurdering etter tvisteloven § 4-3 av om søksmålet hadde tilstrekkelig tilknytning til Norge. Søksmålet hadde ingen annen tilknytning til Norge enn at saksøkte hadde bosted her. Høyesteretts flertall fant spørsmålet tvilsomt og så ikke grunn til at norske domstoler skulle «gå foran» så lenge EU-domstolen ikke hadde tatt klart standpunkt.
- (72) I juridisk teori er det hevdet at EU-domstolens avgjørelse i sak C-175/15 *Taser International* har avklart dette spørsmålet, og at EU-domstolen der har kommet til et annet resultat enn flertallet i Rt-2012-1951. Det er imidlertid ikke nødvendig for ankeutvalget å gå inn på det spørsmålet på generelt grunnlag. I denne saken foreligger det tilknytning til mer enn én konvensjonsstat ettersom det er spørsmål om saken mot IOTA Foundation kan anlegges i Norge eller må anlegges i Tyskland. Det følger da under enhver omstendighet av EU-domstolens avgjørelse i C-412/98 *Group Josi Reinsurance* avsnitt 61 at bestemmelsene i Luganokonvensjonen kapittel II avsnitt 2, som inkluderer artikkel 6, også gjelder til fordel for saksøkere bosatt i tredjeland. Ankeutvalget peker for øvrig på at det samme er forutsatt i *Reisch Montage*, ettersom saksøker i den saken var bosatt i Liechtenstein, som ikke er tilknyttet Luganokonvensjonen.
- (73) Ankeutvalget er etter dette kommet til at anken fra A fører frem for så vidt gjelder søksmålet i hovedsaken mot IOTA Foundation. Utvalget mener videre at saken er tilstrekkelig opplyst til at Høyesteretts ankeutvalg på selvstendig grunnlag kan fatte realitetsavgjørelse om å fremme kravet mot IOTA Foundation.
- (74) Spørsmålet er så hvilke konsekvenser dette har for norske domstolars jurisdiksjon i forføyningssaken mot IOTA Foundation.
- (75) For tingretten anførte IOTA Foundation at norske domstoler ikke hadde kompetanse i forføyningssaken selv om de skulle ha det i hovedsaken. Det følger imidlertid av EU-domstolens dom i sak C-391/95 *Van Uden* avsnitt 19 at «det står fast, at en ret, der har kompetence til at påkende en sags realitet i henhold til konventionens artikkel 2 og artikkel 5-18, også har kompetence til at træffe afgørelse om anvendelse af foreløbige, herunder sikrende retsmidler i det omfang, det måtte vise sig at være nødvendigt.» Saken gjaldt Brusselkonvensjonen, som Luganokonvensjonen bygger på, og bestemmelsen om subjektiv kumulasjon er i begge konvensjonene artikkel 6 nr. 1, altså blant de bestemmelsene som domstolen viser til. I avsnitt 22 presiserer EU-domstolen at dette gjelder uten vilkår om at forføyningen skal kunne fullbyrdes i domstolsstaten. I avsnitt 40 oppstilles det riktignok et vilkår etter Brusselkonvensjonen artikkel 24, tilsvarende Luganokonvensjonen artikkel 31, om reell tilknytning mellom gjenstanden for de midlertidige rettsmidlene og domstolens stedlige kompetanse. Det følger imidlertid av sammenhengen, se avsnitt 28 og 29, at det gjelder de situasjonene der den nasjonale domstolen ikke har kompetanse i henhold til konvensjonens vernetingsregler og derfor baserer sin kompetanse i forføyningssaken utelukkende på nasjonale regler, slik Brusselkonvensjonen artikkel 24 og Luganokonvensjonen artikkel 31 tillater. Her er imidlertid kompetansen i saken mot IOTA Foundation basert på konvensjonens artikkel 6 nr. 1.
- (76) Også forføyningssaken mot IOTA Foundation må dermed fremmes til behandling.

Sakskostnader

- (77) I tilknytning til de avledede ankene fra IOTA Foundation og IOTA AS over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelser bemerker ankeutvalget at ved anke over prosessuelle avgjørelser må utvalget uansett fastsette kostnadene for alle instanser, jf. tvisteloven § 20-8 andre ledd andre punktum.
- (78) Etter tvisteloven § 20-9 annet ledd legger ankeinstansen sitt resultat til grunn også når den avgjør krav på sakskostnader for lavere instanser. Når det, som her, er flere parter på samme side, følger det av § 20-6 første ledd at sakskostnadsspørsmålet skal avgjøres særskilt for hver part.

IOTA AS

- (79) IOTA AS har også i Høyesterett fått medhold i at hovedsaken og forføyningssaken mot dette selskapet må avvises. Etter tvisteloven § 20-2 første ledd har selskapet da i utgangspunktet krav på full erstatning for sine sakskostnader. Lagmannsretten la til grunn at IOTA AS' sakskostnader fordelte seg med like stor andel på hovedsaken og forføyningssaken, som begge i stor grad reiser de samme rettslige og faktiske spørsmål. Dette er ikke angrepet i IOTA AS' anke over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse.
- (80) I hovedsaken godtok lagmannsretten IOTA AS' krav på sakskostnader for lagmannsretten og tingretten i samsvar med oppgavene, men altså delt på to. Dette utgjør 63 282 kroner for lagmannsretten og 214 000 kroner for tingretten, inkludert merverdiavgift. Det var dissens med hensyn til sakskostnadskravet for lagmannsretten. Sakskostnadsbeløpet for tingretten ble godtatt under tvil.
- (81) Med hensyn til den halvparten av de fremsatte sakskostnadskravene fra IOTA AS som gjaldt forføyningssaken, var en samlet lagmannsrett enig om at de oversteg det som var nødvendig, jf. tvisteloven § 20-5. Flertallet fastsatte de nødvendige kostnadene til 20 000 kroner for lagmannsretten, mens mindretallet ville fastsette et noe lavere beløp. En samlet lagmannsrett reduserte det fremsatte sakskostnadskravet for tingretten fra 214 000 kroner til 70 000 kroner. Også disse beløpene inkluderer merverdiavgift.
- (82) Som nevnt har IOTA AS angrepet lagmannsrettens fastsettelse av sakskostnadsbeløpet. Høyesteretts ankeutvalg er enig med lagmannsretten i at forføyningssaken i det alt vesentlige gjelder de samme spørsmålene som hovedsaken, og at det derfor er god grunn til å redusere sakskostnadskravene i forføyningssaken til de beløp som lagmannsretten har fastsatt for lagmannsretten og tingrettens behandling. IOTA AS' sakskostnader for tingrett og lagmannsrett fastsettes derfor med de samme beløp som lagmannsretten har fastsatt.
- (83) For Høyesterett har IOTA AS krevd 61 718,75 kroner inkludert merverdiavgift for 14 timers arbeid. Dette gjelder både hovedsaken og forføyningssaken. Ankeutvalget mener at beløpet ikke går ut over det som må anses som nødvendig. Beløpet tilkjennes avrundet til nærmeste krone.

IOTA Foundation

- (84) A har vunnet frem for Høyesterett så langt saken var påanket: Hovedsaken fremmes med hensyn til kravet om forbudsdom mot IOTA Foundation. Videre fremmes forføyningssaken til behandling.
- (85) Norske domstolers kompetanse i saken mot IOTA Foundation i henhold til Luganokonvensjonen artikkel 6 nr. 1 er rett nok betinget av at det samtidig ble anlagt søksmål mot IOTA AS, og dette søksmålet er blitt avvist. Imidlertid har en part som vinner frem, som hovedregel også krav på å få dekket sakskostnader for anførsler som ikke fører frem, jf. Rt-1997-1245.
- (86) Den som vinner en sak fullt ut eller i det vesentlige, har i utgangspunktet krav på full dekning av nødvendige sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd og annet ledd. I denne vurderingen må det tas hensyn til at A i lagmannsretten fikk avvist sitt søksmål så langt det gjaldt kravet om dom for at avtalen av 4. april 2017 om overdragelse av rettigheter til datamaskinprogrammet IOTA AS til IOTA Foundation er ugyldig. Dette kravet var også fremsatt i søksmålet mot IOTA Foundation, og som tidligere nevnt er dette spørsmålet ikke anket videre til Høyesterett. A kan dermed ikke anses å ha vunnet saken fullt ut eller i det vesentlige. At A i lagmannsretten vant frem med at tingrettens kjennelse om avvisning av erstatningskravet mot IOTA Foundation måtte oppheves, kan ikke endre dette. Her vant A frem på formelt grunnlag uten at spørsmålet synes å ha budt på tvil.
- (87) En part som har fått medhold av betydning uten å vinne saken, kan etter tvisteloven § 20-3 tilkjennes sakskostnader helt eller delvis dersom tungtveiende grunner tilsier det. Ankeutvalget kan ikke se at det foreligger slike tungtveiende grunner.
- (88) Forføyningssaken knytter seg bare til kravet om forbudsdom i hovedsaken. Her har A vunnet saken og har etter § 20-2 første ledd jf. § 20-8 annet ledd krav på å bli tilkjent sakskostnader for alle instanser. Det foreligger ikke tungtveiende grunner som gjør det rimelig å fritta for ansvaret helt eller delvis i medhold av § 20-2 tredje ledd.
- (89) I anketilsvar og prosesskriv til Høyesterett 1. juli 2022 er de totale kostnadene i hovedsakene og forføyningssakene både mot IOTA AS og IOTA Foundation for tingrett og lagmannsrett oppgitt til 652 831,18 kroner fordelt på 214,75 timer. Dette gir en timepris på cirka 3 000 kroner. Ifølge prosesskriv 3. januar 2022 fremsatte A et sakskostnadskrav på 12 019,53 euro knyttet til tingrettens behandling av forføyningskravet. Beløpet inkluderer merverdiavgift. I sakskostnader for lagmannsretten er det i prosesskriv 19. april 2022 krevd i alt 28 200 euro i sakskostnader for både hovedsaken og forføyningssaken, uten at beløpet er fordelt på sakene. Ankeutvalget legger til grunn at halvparten gjelder forføyningssaken, altså 14 100 euro, og at beløpet også her inkluderer merverdiavgift.
- (90) Omregnet i norske kroner basert på Norges Banks gjennomsnittskurs for oktober 2022 på 10,3919, utgjør dette 124 906 kroner for tingretten og 146 526 kroner for lagmannsretten. Kravene legges til grunn.
- (91) Hvorvidt A skal tilkjennes erstatning for rettsgebyret for tingrettens behandling av forføyningssaken, må avgjøres på grunnlag at det utfall forføyningssaken til slutt får, jf. tvisteloven § 20-8 tredje ledd. Rettsgebyret for tingretten er ikke avgrenset til å gjelde jurisdiksjonsspørsmålet, som er det domstolene til nå har behandlet. Han har imidlertid krav

på få erstattet rettsgebyret for lagmannsretten med 7 194 kroner, jf. rettsgebyrloven § 15 annet ledd og § 8 syvende ledd og basert på rettsgebyrsatsen i 2021. Til sammen blir dette 153 720 kroner i sakskostnader for lagmannsretten.

- (92) A har i anken til Høyesterett fremsatt et krav på 118 800 kroner med tillegg av merverdiavgift for 22 timers arbeid. Dette beløpet er ikke fordelt på sakene mot IOTA Foundation og IOTA AS. For tingrett og lagmannsrett har As sakskostnadskrav mot IOTA Foundation vært omtrent fem ganger så stort som kravet mot IOTA AS, og ankeutvalget fordeler beløpet på 118 800 kroner etter samme nøkkel, det vil si at 99 000 kroner anses å gjelde saken mot IOTA Foundation. Dette beløpet må videre fordeles på hovedsaken og forføyningssaken. I tidligere instanser har sakskostnadskravet mot IOTA Foundation vært fordelt med omtrent like deler på begge saker. Ankeutvalget legger dette til grunn også her, slik at beløpet som gjelder forføyningssaken blir 49 500 kroner. Ettersom A er opplyst ikke å ha fradragsrett for merverdiavgift, skal det beregnes merverdiavgift av dette beløpet, slik at det legges til 12 375 kroner, til sammen 61 875 kroner.
- (93) I et senere anketilsvar (til sakskostnadskostnadsankene) og prosesskriv er det ytterligere krevd 1 200 euro i saken mot IOTA Foundation. Igjen legger ankeutvalget til grunn at halvparten, det vil si 600 euro, gjelder forføyningssaken. Med en kurs på 10,3919 utgjør dette 6 235 kroner. Med tillegg av merverdiavgift på 1 558,75 kroner utgjør dette, avrundet til nærmeste krone, 7 794 kroner.
- (94) Samlet utgjør dette 69 669 kroner inkludert merverdiavgift. Kravet legges til grunn.
- (95) I tillegg kommer rettsgebyr for Høyesterett, som utgjør 7 338 kroner, jf. rettsgebyrloven § 8 annet ledd.
- (96) Til sammen erstattes As sakskostnader for Høyesterett i forføyningssaken med 77 007 kroner.

Konklusjon

- (97) As anke i hovedsaken og forføyningssaken mot IOTA AS forkastes. IOTA AS tilkjennes sakskostnader for tingretten og lagmannsretten med de beløpene som lagmannsretten kom frem til, og for Høyesterett i overensstemmelse med fremsatt krav.
- (98) As anke mot IOTA Foundation tas til følge, slik at kravet om forbudsdom i hovedsaken og forføyningssaken fremmes til behandling. Med hensyn til hovedsaken bærer partene sine egne kostnader. Når det gjelder forføyningssaken, tilkjennes A sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.
- (99) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

I saken mellom A og IOTA AS:

1. Anken fra A forkastes.
2. I sakskostnader for tingretten betaler A til IOTA AS 284 000 – tohundreogåttifiretusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.
3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A til IOTA AS 83 282 – åttitretusentohundreogåttito – kroner innen 2 – to uker – fra forkynnelsen av denne kjennelse.
4. I sakskostnader for Høyesterett betaler A til IOTA AS 61 719 – sekstiéntusensyvhundreognitten – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

I saken mellom A og IOTA Foundation:

1. Søksmålet mot IOTA Foundation fremmes til behandling for så vidt gjelder krav om forbud mot ytterligere tilgjengeliggjøring og eksemplarframstilling av datamaskinprogrammet IOTA.
2. Sakskostnader knyttet til behandlingen av kravet om forbud mot ytterligere tilgjengeliggjøring og eksemplarframstilling av datamaskinprogrammet IOTA tilkjennes ikke for noen instans.
3. Forføyningssaken mellom A og IOTA Foundation fremmes til behandling.
4. I sakskostnader for tingretten knyttet til forføyningssaken betaler IOTA Foundation til A 124 906 – etthundreogtjuefiretusennihundreogseks – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.
5. I sakskostnader for lagmannsretten knyttet til forføyningssaken betaler IOTA Foundation til A 153 720 – etthundreogfemtittretusensyvhundreogtjue – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.
6. I sakskostnader for Høyesterett knyttet til forføyningssaken betaler IOTA Foundation til A 77 007 – syttisyvtusenogsyv – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

Ingvald Falch
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)